

Ontwaak zonder mij

Colofon

ISBN: 978 94 6365 206 3

1e druk 2020

© 2020, Marilou Nillesen

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel
of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra

Foto auteur: Puck Smits

Foto omslag: Fototypo

Elke gelijkenis met bestaande personen berust op louter toeval,
behalve die personen waarnaar archiefonderzoek is gedaan.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Ontwaak zonder mij

Marilou Nillesen

Voor Margon
(1974-2017)

Voorwoord

Tot welk jaartal, denk je, is het gewoon dat een vrouw haar zelfstandigheid verliest zodra ze trouwt? En daarmee officieel handelingsonbekwaam wordt en haar baan verliest, waarbij haar kersverse echtgenoot ook direct haar voogd wordt? Meer dan honderd jaar geleden? Nog langer terug misschien? Het juiste antwoord: tot 1956 is dit wettelijk zo geregeld. En in de praktijk nog veel langer; sommige van onze eigen moeders krijgen nog tot in de jaren zeventig automatisch hun ontslag zodra ze hun ja-woord geven.

Houd dit even in je achterhoofd en bedenk dan hoe het gesteld moet zijn met vrouwenrechten nog langer geleden, in de negentiende eeuw. Geen stemrecht natuurlijk, en officieel geen zeggenschap over je eigen kinderen. Wil je als vrouw iets ondernemen – hoe eenvoudig ook – dan heb je toestemming nodig van je echtgenoot. Er zijn wat vooruitstrevende geesten, mannen, die vinden dat vrouwen ook recht hebben op onderwijs, maar dat een vrouw ondergeschikt is aan de man, dat staat buiten kijf.

Hoe sterk, of eigengereid, moet je als jonge vrouw dan zijn om in zo'n tijdgeest al die regels aan je laars te lappen? Om uitsluitend beslissingen te nemen die het beste zijn voor jezelf, uitsluitend jezelf, zonder rekening te houden met anderen? Ze zijn er, hoor, die dames die zich door niets of niemand laten tegenhouden. Esther Lachmann, een arme Russin, is een van hen. Zij leeft in de negentiende eeuw een excentriek leven als Parijse courtisane, vol zelfzuchtige beslissingen en grillige keuzes. In dit boek duikt onderzoekster Nine van der Meer in de archieven

en reconstrueert de levenswandel van deze feministe pur sang, die zelfs na haar dood mensen weet te verbijsteren. Open de deur naar haar geschiedenis, en huiver mee.

Een warm bad

*Zo diep donkergroen dat het bijna zwart lijkt. Dat zelfs een kleur onheilspellend kan zijn. Die smalle deur, links helemaal achteraan in de gang, waarvan hij altijd kortaf stelt dat de sleutel zoek is. De geheimzinnigheid eromheen is bijna voelbaar. Nog los van die geur, die onbestemde lucht die daar altijd hangt. Dag en nacht. Nu haar man, graaf Henckel von Donnersmarck, voor een paar dagen naar Praag is, heeft ze alle tijd om op onderzoek uit te gaan. Alle mogelijke sleutels die ze in huis kon vinden, heeft ze al eens geprobeerd. Het merendeel bleek te groot en paste niet eens in het slot. Maar deze ochtend pakt ze dat ene boek uit de kast dat niet in één lijn staat met het keurige strakke rijtje van de overige kaften: *La Femme du Claude* van Alexandre Dumas fils. Een dikke pil, maar ver komt ze niet. Want zodra ze het boek openslaat, ziet ze het meteen: een kleine sleutel, zorgvuldig vastgeplakt in de kافت. Onmiddellijk weet ze dat dit dé juiste moet zijn. Ze weegt de sleutel even in de palm van haar hand, alsof ze zichzelf bewust wil maken van het gewichtige moment. Dan draait ze zich resoluut om en loopt gehaast de trap op en de gang door, die typische geur tegemoet. Dat het sleuteltje moeiteloos in het ijzeren smeedwerk glijdt, verbaast haar eigenlijk niet. Maar als ze het om wil draaien, voelt ze alleen maar weerstand, geen enkele beweging. Ze haalt een paar keer diep adem, probeert rustig te blijven en doet een nieuwe poging. Maar het lukt niet. Noch naar links, noch naar rechts; het ijzer lijkt muurvast te zitten. Van nervositeit laat de warmte in haar lijf omhoog, haar hart slaat een keer over, een gejaagd gevoel maakt zich van haar meester. Ze probeert haar ademhaling onder controle te krijgen en veegt haar klamme handen af aan haar jurk. En dan - na paniekerig heen en weer gesjor - schiet het sleuteltje opeens los. Maar het mechanisme springt niet open, de deur blijft dicht.*

Niet veel later staat ze daar nog een keer. Nu onwennig met een koevoet in haar handen. Nog voordat ze het ijzer tussen de deurpost klemt, hapt ze even naar adem. Hoewel haar mond kurkdroog is, heeft ze de neiging om haar angst weg te slikken. Het levert enkel een zenuwachtig kort kuchje op. Wat als de deur ontwricht raakt? Hoe zou ze de schade later aan haar man verklaren? De gedachte verdwijnt net zo snel als dat hij opkwam. Haar nieuwsgierigheid blijkt zoveel groter dan haar angst. Opnieuw haalt ze diep adem, alsof ze in het diepe moet springen, en dan zet ze vastberaden het zware gereedschap in de sponning. Tot haar eigen verbazing hoeft ze nauwelijks kracht te zetten. Ze hoort een lichte krak en de deur springt eenvoudig open.

Haar ogen moeten wennen aan de duisternis in het vertrek, maar wat het meest overheerst is de penetrante geur, die als een klamme handdoek in haar gezicht slaat. Langzaam beginnen haar ogen licht van donker te onderscheiden. Dan ontwaart ze de contouren van een bad, wit, midden in de kamer. Voorzichtig stapt ze dichterbij, haar voeten behoedzaam optillend om niet te struikelen in die vreemde, onpeilbare donkerte. Het is duidelijk dat het bad gevuld is, ze neemt een rimpeling in het wateroppervlak waar. Hoewel: water? Het bad is gevuld met een chemische vloeistof, er hangt een onbestemde mist boven. De geur dringt nog nadrukkelijker haar neusgaten binnen en prikkelt haar slijmvliezen. Die misselijkmakende stank bezorgt haar knikkende knieën, in combinatie met wat ze ziet. Of denkt te zien. Haar ogen weigeren aanvankelijk aan haar hersenen door te geven wat ze registreert. Maar het valt niet langer te ontkennen. Want in het bad - te midden van die bijtende vloeistof - drijft iets. Een lichaam. Een lichaam van een vrouw. Ze wil gillen, en hoewel ze haar mond opent, komt er geen geluid uit haar keel. Dan wordt het zwart om haar heen.

Het gezoem dat ik zojuist nog kon negeren, wordt steeds sterker. Ik word zo gegrepen door dit angstaanjagende verhaal dat de haartjes op mijn armen overeind zijn gaan staan. Er trekt een siddering door me heen. Het duurt even voordat ik merk dat dat aanhoudende geluid onder mijn papieren vandaan komt. Mijn telefoon ligt onder de archiefstukken en trilt en zoemt nadrukkelijk. Verstoord kijk ik op mijn scherm, geërgerd wie mij zo rücksichtslos naar de eenentwintigste eeuw probeert terug te halen. Maar als ik op het scherm kijk en daar een gifje zie van een dansend kopje koffie, moet ik glimlachen. *Of vind je dat oud papier leuker dan mij?*, staat eronder. Ik leg de archiefstukken over courtesane Esther Lachmann uit de negentiende eeuw terug in de blauwe omslag die de brieven bijeen moet houden en strik zorgvuldig het lint eromheen vast. Dan laat ik het geheel behoedzaam in de archiefdoos zakken en schrijf mijn naam in blokletters op het briefje dat erbij hoort: *NINE VAN DER MEER, LES PAYS BAS*. Met het verzoek de stukken morgen opnieuw te mogen inzien.

Morgen meer. Nu vraagt Joseph aandacht. Die is ook leuk. En lekker, ook dat ja.

Rue de Nevers

Joseph, dat is mijn Parijse buurman voor ruim drie maanden. In deze periode mag ik mij begeven in de bijzondere wereld van Esther Lachmann, als deelonderzoek op de vraag welke rol courtesanes hebben gespeeld tijdens en na de eerste feministische golf van de negentiende eeuw. Via mijn werkgever, de universiteit van Nijmegen, heb ik een appartementje op nog geen tien minuten lopen van het indrukwekkende Institut de France. Een lekkende douche en

gehorige muren zijn bij de prijs inbegrepen, maar ik voel me er direct thuis. Het geringe aantal vierkante meters geeft mij een gevoel van geborgenheid, te midden van deze grote stad. Maar het leukste is onmiskenbaar deze bijzondere buurman die ik al na drie dagen tegenkom in ons gezamenlijke trappenhuis. “Mannen met een staart, die zijn zo lekker zichzelf gebleven”, is zijn openingszin, vol sarcasme uitgesproken. Vlak vóór ons stapt een overbuurman - zijn lange haren in een vlecht - gehaast en schielijk zijn deur in zodra hij onze voetstappen hoort. Ik schiet in de lach en geef hem een hand. “Joseph, zeg maar Jojo”, zegt hij, terwijl donkerbruine ogen me stralend aankijken. Die blik is opvallend opgetogen, begeesterd. “Leuk jou te ontmoeten”, zegt hij en hij wappert ondertussen met een snelle handbeweging de rook van z’n Marlboro uit mijn gezicht. Zijn robuuste gestalte, die charmante en ontwapende lach, maar vooral die geestdriftige ogen zorgen ervoor dat ik even uit mijn evenwicht word gebracht. Daarmee verbaas ik mezelf, want mannen en ik - dat is nooit zo’n gelukkige combinatie geweest. Maar dit is de eerste openingszin die ik oprecht grappig vind en iets aan deze meneer intrigeert me dermate dat ik mijn hand volkomen vertrouwd wat langer in de zijne laat liggen. Dan mag ik nu 43 jaar zijn, dit is me nog niet eerder gebeurd. Ik ben direct op mijn hoede.

Ja, ik had wat vriendjes op de middelbare school. Lieve, onhandige jongens als tegengif voor puberale gedachten dat niemand je ooit leuk zou vinden. Enkele jaren en wat zelfvertrouwen later volgden twee wat langere relaties met onderhoudende en achteraf beschouwd redelijk foute mannen, gevolgd door een langdurige affaire met een getrouwde vent. Ik denk dat ik echt van hem hield, het was misschien

wel voor het eerst dat ik dat bij iemand voelde. Maar uiteindelijk moest ik het afleggen tegen zijn gezin - een keuze waarvoor ik tot mijn eigen frustratie zelfs begrip kon hebben. Die gezeglijkheid, die zo diep in mij zit, vind ik een van mijn minste eigenschappen. Dat volgzame, bijna fatalistische dat zo ingesleten zit in mijn karakter en dat ik zo graag zou willen veranderen in meer lef. Dan zouden mijn relaties ongetwijfeld ook een ander verloop hebben gehad. Sterker nog, dan had ik voor andere mannen gekozen, denk ik nu, alsof het leven zich zo laat registreren. Desondanks heb ik wel veel geleerd van mijn verschillende vriendjes, namelijk dat ik vooral op mezelf moet vertrouwen. Alle beloftevolle, lieve complimenteuzen woordjes die in mijn oor zijn gefluisterd, zijn bij geen van hen iets waard gebleven. Hoe oprecht gemeend ook op het moment dat ze zijn uitgesproken. Het heeft uiteindelijk allemaal toch tot dezelfde pijn geleid. Gekwetst en teleurgesteld, omdat al die prachtige fluistertaal niet bestand blijkt tegen het daglicht. Hoe divers de mannen in mijn leven ook zijn geweest, ze hebben me allemaal op hun eigen manier gevormd én verwond, getekend. En die wonden zijn dan wel verschillend, maar dat zie je niet af aan de littekens die zijn achtergebleven, die zijn identiek. Op een eigenaardige manier koester ik ze. Leven zonder kneuzingen op te lopen, is onmogelijk. Ik zou het tenminste niet kunnen, niet willen ook.

De kunst van het leven is in mijn ogen om te gaan met die blauwe plekken. Ik zal niet zomaar stellen dat ik alleen maar gelukkig ben, maar probeer ook een plek te geven aan de ongelukkige kant van mijn bestaan. Die donkere kant te omarmen, en ondertussen lichtvoetig verdergaan. Alleen maar gelukkig zijn, ik moet er niet aan denken. Maar ik ben niet op zoek naar een nieuwe blauwe plek, niet

nog een blessure erbij. Sterker nog, ik probeer die steeds meer te vermijden.

Mijn keuze alleen een kind op de wereld te zetten, is hiervan het ultiem bewijs. Die zo sterk gewenste baby, dat bleek bij de eerste echo al tot mijn grote geluk een tweeling. Die twee mannetjes zorgen voor genoeg masculiene invulling in mijn eigen wereldje. Dat er geen geliefde is, wordt ruimschoots gecompenseerd door al die liefde om me heen. Voor mij geen gemis aan een sterke schouder of iemand om een fietsband te plakken. Dat doet de fietsenmaker ook voor je, maar die zit vervolgens niet de rest van je leven naast je op de bank. “Mis je de seks dan niet?” vroeg nota bene mijn eigen moeder eens aan me. Ik verslikte me in mijn koffie en schoot in zo’n onbedaarlijke lachbui dat ze het daarna nooit meer heeft gevraagd. Dus dat deze Joseph voor zo’n aangename sensatie zorgt, zo sterk dat ik zelfs bij die eerste ontmoeting registreer - dwars door zijn sigarettenrook heen - dat hij zélf lekker ruikt, ja, dat verbaast mezelf ook. Of beter: het beangstigt me. Omdat ik kennelijk niet alles zo onder controle heb als ik wel zou willen.

Jojo en ik wonen niet alleen op dezelfde etage - de vierde - in Rue de Nevers, we zijn ook directe burenen. We wonen in een prachtig appartementencomplex, gebouwd begin jaren dertig van de vorige eeuw. Een kunststukje van architect Joseph Marrast en beeldhouwer Carlo Sarrabezolles en vrijwel iedere steen is doordrenkt met historie. Want op deze plek, ergens op een regenachtige dag in april 1906, glijdt Pierre Curie uit op het natte wegdek. Een rijtuig kan hem niet meer ontwijken en Curie is op slag dood. Het duurt zes dagen voordat ik überhaupt het herdenkingsbordje zie

hangen, maar nu kan ik die plek niet meer passeren zonder aan deze gebeurtenis te denken. Wat nou als het die dag niet had geregend? Als dat rijtuig een minuut later was vertrokken? Je kunt nog zo hard je best doen in je leven, maar af en toe moet je gewoon mazzel hebben. En als je pech hebt, dan resteert er niet meer dan een afgebroken leven en een herdenkingsbordje op een plek die je nauwelijks ziet.

Precies onder het indrukwekkende fronton, *la gloire de Paris*, zie je het raam van mijn appartement. Had het gebouw in mijn geboorteplaats Arnhem gestaan, dan was het zeker in de top vijf van toeristische attracties terechtgekomen. Hier, midden in het centrum van Parijs, gaat de schoonheid bijna verloren tussen alle andere imposante architectuur. Om binnen te komen, moet je onder een boog door, langs de conciërge - die er vaker niet dan wel zit. Dan loop je nog even door en kom je bij een grote poort die alleen opengaat met een viercijferige code. Die poort geeft je toegang tot de centrale trap. Een uitgesleten houten trap met een groene loper die je al wentelend naar boven brengt. Eenmaal op de vierde etage, dan is de tweede deur rechts van mij. Als je de gang helemaal doorloopt, dan kom je bij een metalen deur die toegang moet geven tot een brandtrap. De keer dat ik dat probeerde (meteen bij binnenkomst - ik ben een Waterman en bang voor vuur), bleek die op slot. Ik heb het de volgende dag bij de conciërge gemeld, die begripvol knikte en het ijverig op een blaadje noteerde. Met zo weinig daadkracht dat ik op de terugweg bij Mr. Bricolage direct een vluchtladder kocht.

De tweede deur rechts op de etage is van mij, de derde van Jojo. Enkel gescheiden door een enkelsteens muurtje ter

breedte van de flinke lichtschakelaar die voor de centrale verlichting in het trappenhuis zorgt. “Als ik maar niet eens de verkeerde deur binnenstap”, zegt Jojo als afsluiting van ons eerste gesprekje op de gang en hij geeft me een snelle knipoog. Het gekke is: al op het moment dat hij dit grapt, voel ik intuïtief dat dit gaat gebeuren. Niet per ongeluk natuurlijk, maar dat hij mijn appartement nog eens binnenkomt, ja, dat weet ik vreemd genoeg precies al op dat moment. Curieus, maar het mag, voor even, houd ik mezelf voor. Zolang ik maar de supervisie houd. Als ik die avond facetime met mijn moeder en de jongens, meld ik niet het bestaan van de buurman. Ik laat ze mijn appartement zien en toon ze het uitzicht. Waar ik echt naar uitkijk, dat laat ik mooi uit mijn enthousiaste praatje. Ik ben wel wijzer.

Wel vertel ik over het opzienbarende verhaal dat ik vandaag in het archief las. Hoe de tweede vrouw van graaf Henckel von Donnersmarck heeft ontdekt dat haar man het lichaam van zijn eerste vrouw - Esther Lachmann - na haar dood heeft bewaard, in een bad vol formol, een samenstelling van water en het sterk ruikende formaldehyde. Volgens de overlevering ging hij er 's avonds heen om 'met' het stoffelijk overschot van Lachmann te praten. *Biologische preparaten die in formaline gefixeerd zijn, worden hard en moeilijk hanteerbaar*, zie ik op Wikipedia en ik geef deze kennis een op een door aan mijn luisteraars in Nederland. Ik zie mijn tweeling griezelen. “Sorry mam, misschien worden ze vannacht nu wel wakker”, zeg ik tegen mijn moeder en ik zie op m'n telefoon hoe de jongens nu enthousiast op en neer springen. “Jaaa, midden in de nacht en dan stoppen wij oma in bad! Veel succes met je dooie mensen, mam!” roepen de jongens. Zwaaiend en gekkebekkentrekkend zeggen ze gedag. “Lief

zijn voor oma”, roep ik nog, maar ze hebben me al weggedrukt, want de aantrekkingskracht van een Playstation is aanzienlijk groter dan van je moeder met een raar onderzoek.

Café La Dauphine

Wist je dat ze bij La Dauphine hier om de hoek een heel lekkere rode wijn schenken?, appt Jojo nu, alsof hij heeft geluisterd tot het gesprek is afgelopen - en met de kwaliteit van de muren zou dat ook zomaar eens kunnen. Ik ben moe en verheug me stiekem al op mijn bed, maar antwoord zo gevat mogelijk: *Nee, heb jij enig idee hoe ik daar achter zou kunnen komen?* Twee tellen later klopt hij op mijn deur. Weer die sprankelende ogen die me verwachtingsvol aankijken. Tien minuten later zitten we tussen de Parijzenaars, nippend aan een glas Domaine de Lucie Saint-Amour. “Wat een slechte smoes van die wijn, hè?” zegt hij en hij kijkt me opgewekt aan, een geamuseerde lach om zijn mond. Zijn bruine irissen contrasteren sterk met het oogwit eromheen, zo duidelijk dat het me opvalt. Ik ben verbijsterd hoe sterk mijn lijf reageert op zijn nabije aanwezigheid. “Maar misschien wil je wel geloven dat ik echt heel goed kan zoenen?” Natuurlijk geloof ik dat niet zomaar.

De volgende dag vertrek ik een uurtje later dan gepland naar het archief.

De ochtend is koud, maar de zon wint snel aan sterkte. Een fris windje waait om mijn hoofd en brengt voorzichtig enige ordening in mijn verwarrende gedachten. Want de avond is buitengewoon prettig en aangenaam geweest. Ik kan me de tijd niet heugen dat ik me zo op mijn gemak voelde bij een

man en zo gelachen heb. Jojo is veel aan het woord en is dat duidelijk gewend te zijn. Hij begint het gesprek door te vragen naar mijn werk, mijn achtergrond - sociologe, moeder van een tweeling van dertien - en die summiere gegevens blijken voldoende. Dan neemt hij het gesprek soepeltjes over en vertelt over zijn kortstondige carrière als politicus, met een veelbelovende start en een roemloos einde. "Een slangenkuil, Nine, een slangenkuil", en ik schrik als ik zie hoe zijn ogen bijna zwart kleuren als hij dat zegt en zijn blik verstrakt. Tussen zijn gemoedstoestand en zijn expressie zit geen enkele filter, dat is duidelijk. Ondertussen merk ik hoe prettig ik het vind dat hij mijn naam ("Niéneuh") uitspreekt, met een grappig accent dat ik alleen maar ongeloflijk aantrekkelijk vind. Zelf moet hij lachen hoe ik zijn naam - Zjozjo - uitspreek. "Je hebt zo'n grappige tongval. Pas maar op dat je dat niet kwijtraakt. Het maakt je tot wie je bent, Nieneuh!"

Hij noemt mijn naam veelvuldig, tussen zijn verhalen door. Kort over zijn net zo korte huwelijk (mislukt), zijn moeizame relatie met zijn twee dochters - ook een tweeling! - en het feit dat hij nu met liefde zijn werk als vitrinebouwer heeft opgepakt. Dan vraagt hij of ik graag lees en een instemmend knikje is voor hem voldoende om meteen daarop zijn theorie te ontvouwen dat je datgene in boeken ziet wat je zelf hebt meegemaakt. "Of wat je zou willen meemaken, dat zie je ook vaak terug, hoor", betoogt hij bijna als een docent. Ik moet moeite doen mezelf te concentreren om echt naar hem te luisteren, want ik ben afgeleid door die vurige ogen waarin telkens iets anders gebeurt. Mijn blik dwaalt af en glijdt over zijn lichaam. Een tikkeltje te zwaar, zo laat het witte T-shirt zien dat net iets te strak rond z'n middel spant. Machtige bo-

venbenen in een grijze spijkerbroek. Gecombineerd met een donkerblauw colbertje is hij een stijlvolle, indrukwekkende verschijning. Het is niet iemand wiens entree je kan ontgaan en het viel me ook op dat vrouwen én mannen even keken bij onze binnenkomst. Dat hij ruim boven de 1 meter 85 is, maakt ook indruk tussen zijn landgenoten, die aanzienlijk kleiner van stuk zijn. En op mij. Ligt deze mooie meneer niet buiten mijn bereik? Puberale onzekerheid kan ook toeslaan als je over de veertig bent, merk ik.

“Vroeger heb ik altijd veel gepiekt. Pieken is lekker, veel commotie maken, daar hou ik van. Dat geeft mij een euforisch gevoel. Ik heb altijd spannende dingen gedaan, veel intensieve gesprekken gevoerd met verschillende mensen. Nu is mijn leven veel rustiger. Daar ben ik altijd bang voor geweest, maar nu is het goed. Denk ik. Een rustig leven klinkt saai. Saai is erg, hè, dat er niets gebeurt. Vind je niet?” Ik knik en hij gaat door over zijn wapenfeiten, in de politiek, in zijn werk. Hoe anders het nu allemaal is. Terwijl zijn woordenstroom bijna onverstoorbaar verdergaat, verdringt bij mij de ene gedachte moeiteloos de andere. Geen hoogstaande overpeinzingen. Ik bestudeer de slagschaduw van een paar-dagenbaardje op zijn symmetrische gelaat, zijn mooie mond en verzorgde gebit. Zijn handen, die sterk ogen, stevig, en waarmee hij veel gesticuleert. Een overduidelijke nagelbijter ook, maar dat stoort me niet. Zou ik me in deze situatie wel aan iets ergeren? Zijn ogen staan net iets te dicht bij elkaar, als ik er heel neutraal naar zou kijken. Maar dat doe ik niet. De gedachte hoe het moet voelen als die handen over m'n lichaam zouden gaan, neemt daarvoor plaats in mijn hoofd. Een halfuur later krijg ik het antwoord. Want in het café houdt hij midden in een verhaal opeens stil, knipoogt steels

naar me en pakt mijn hand. Dan knikt hij met zijn hoofd een beetje vragend richting uitgang. Dat knikje houdt het tussen een uitnodiging en een opdracht. Ik glimlach als antwoord en loop met hem mee. We wisselen geen woord meer totdat we in mijn appartement zijn en het gulzige zoenen al heel snel wordt overgenomen door ongeduldige, begerige handen. Op zoek naar knoopjes, riemen, ritsen, schoenveters. En dan verloopt de nacht opeens toch nog heel anders dan ik had verwacht.

Jojo ontkleedt me op een resolute manier, mijn spijkerblouse gaat met een snelle ruk uit. Het is duidelijk dat deze meneer weet wat hij wil - en dat hij dit vaker doet. Mijn zandkleurige chinobroek krijgt hij met deze, bijna doelmatige efficiëntie uit. En hoewel hij een goedkeurende blik over mijn bijna ontklede lichaam laat glijden - duidelijk observerend, bijna inventariserend - zegt hij niets. Geen complimentje of begerige woorden, waar ik nu naar snak. Wel een klein lachje dat ik niet helemaal weet te plaatsen. Dan trekt hij mij naar zich toe en zoent me, gretig maar kort. Ik ruik z'n onmiskenbare rokersadem, proef de nicotine op zijn tong en voel geen aversie. Eerder de smaak van prikkelende nostalgie, herinnerend aan mijn eigen rokersjaren. Zijn zoenen gaat snel over naar kleine likjes, van m'n oor, naar m'n schouder, naar m'n borsten. Als het even kan, blijven zijn ogen zoveel mogelijk mijn blik vangen. Iets wat me verwacht. Zijn handen gaan via mijn rug naar mijn billen en ik hoor voor het eerst een goedkeurend kreuntje in mijn oor. Ik ruik de zoete geur van zijn huid, ga met mijn handen over zijn borstkast, kroel zachtjes door z'n borsthaar. Dan tilt hij mij met weinig moeite op, legt me op bed en kijkt me opeens indringend aan. Zijn ogen kleuren donker en zijn blik wordt opeens dwin-